

ROBERT ANGLADA

Des de l'Escola Isabel de Villena, on varem estudiar, ell dos cursos davant meu, en poques ocasions he vist a Robert Anglada. Ara ens hem retrobat per, d'alguna manera tornar al Villena en el 75 aniversari de la fundació de l'Escola que ha estat per mi fonamental en la meua vida, en la meua formació i sobretot en la definició del sentit que la vida ha de tenir.

En Robert ara m'ha dit que ell ho sent de la mateixa manera.

He vist la darrera obra de Robert Anglada. I potser per la manera que tinc de veure les coses, condicionat per la meua formació professional, i sobretot per trobar explicació a la pintura d'en Robert, he anat endarrere. Podria dir que una obra d'art m'agrada més o menys, o m'interessa i no m'interessa, però, repeteixo, per formació, intento explicar d'on procedeix aquesta obra.

No m'entretindré en aspectes que ja figuren en els diversos catàlegs que s'han publicat acompanyant les seves exposicions. Només breument recordem la beca del Cercle Maillol de l'Institut Francès de Barcelona el 1963, i la seva estada a París; la seva participació al Salons de Maig dels anys 1963, 64 i 65; i a partir d'aquest moment exposicions individuals a Barcelona, París, Lyon, a Seedorf, Bremen, Bremervörde, entre d'altres ciutats. En algunes d'aquestes ciutats hi ha viscut llargues temporades.

Des de 2009 viu a Horta de Sant Joan, a la Terra Alta. I aquí és on el vaig retrobar després de molts anys.

En l'exposició conjunta amb Joan Duran a la Capella de l'Antic Hospital de la Santa Creu de Barcelona el 1989, titulada INESPERAT, Xavier Rubert de Ventós deia: "Són els vertaders indígenes dels seixanta que, en lloc d'acumular nostàlgia, s'han pres -i guanyat- la llibertat de ser indígenes arreu del món. És per dir que Anglada i Duran no són pas cosmopolites. Déu nos en guard !: són només pintors".

Si mirem la plàstica a Catalunya als anys seixanta (Cirici Pellicer, Alexandre, *L'art català contemporani*, Ed. 62, Barcelona, 1970, p. 294, 296) parla de Robert Anglada. Cirici defineix l'any 1967 com l'any del: "Nou realisme: *La dona que frega* (Tàpies). Escultures de Silvia Gubern, Còmics d'Enric Sió. Moda barata: Paco Rabanne a Tuset, Courrèges, Mary Quant, la minifaldilla. Pedagogia: Escola Eina. Irracionalisme *New Liberty: ... Boccaccio, Bla Bla Bla, Via Veneto (èxit de Giulietta degli Spiriti)*".

Després fa una classificació de les corrents artístiques: Neo-liberty, Expressionisme, Informalisme, ... I després situa artistes com Francesc Artigau, Carles Mensa, Joan Pere Viladecans, etc.

I introdueix el concepte de pintura signe: "Pintura signe: Ramospoquí, Joan Duran, Anglada" La corrent artística és l'Abstracció Significativa: aquella pintura que entén les formes en tant que signes, i aquí hi situa a Guillem Ramospoquí (1944), Robert Anglada (1944) i Joan Duran (1947). De Robert Anglada diu: "sembla evocar una situació conflictual de xoc de generacions, amb més rebel·lió que no esperança. La ruptura li amenaça la forma; l'esbós, l'acabat; la raó, les coses establertes. Com Bacon defensa la imatge única, manual, en front de la estereotipada dels *mass media*".

Aquests serien pel crític, les característiques dels inicis de la pintura de Robert Anglada. Estem a finals dels anys seixanta, i Anglada encara no en té trenta.

És la segona generació de després de la Guerra Civil. Aquells que els anys 50 anaven a l'escola, en el nostre cas a l'Escola Isabel de Villena de Carme Serrallonga. És aquella generació d'artistes catalans que Arnau Puig (*Plàstica catalana. Generació del 66*, Santa Cruz de Tenerife, mayo-junio, 1979). ha classificat com la Generació del 66.

A la primera generació hi ha Millares, Tàpies, Ponç, Saura, Cuixart.... i tots ells tenien en aquest moment de finals dels anys 60 el seu camí triat, definit. Procedien dels ismes, del cubisme, del surrealisme, del dadaisme, de l'expressionisme, i anaven cap a l'informalisme i l'informalisme expressionista.

La segona generació a la que pertany Robert Anglada (nascut el 1944), juntament amb Artigau (n. 1940), Carbó Berthold (n. 1941), Chancho (n. 1943), Gerard Sala (n. 1942), Serra de Rivera (n. 1946) i tants altres, seguint a Arnau Puig: "aquesta gent d'aquesta generació que alguns crítics han anomenat la generació del 66 entenia per art: expressió i representació de lo més íntim de les entranyes, incidència en el món viu i quotidià. És millor iniciar-se un mateix que seguir els passos de la primera generació. Aquesta generació després cada un ha seguit el seu propi camí".

Tornem ara a la pintura de Robert Anglada Pauli.

De finals dels anys 60 ens fixem en dues obres: *Tropism I* (1967) i *Worpswede* (1968), aquí sobre un fos abstracte el gest en negre i blanc, i de vegades les taques de color ens porta a l'informalisme. El 1969 amb l'*Autoretret groc* un rostre realista queda transformat pel color aplicat en unes pinzellades amples que desdoblen d'alguna manera la forma.

Els anys setanta veiem la pintura d'Anglada completament desenvolupada. La forma es presenta deconstruïda, complexa, múltiple; i el color pren gairebé tota la importància. Per sobre, grans traços gairebé sempre de color negre, com si tatxessin el quadre, amb signes amb forma de X o bé cercles. És el cas de *Racons* (1971) i *Trilogia* (1971). En ells hi veig ja la pintura de Robert Anglada, l'acumulació de records, sentiments interns del propi

pintor que intenta transportar a la plàstica, reproduir-los, fer-los pintura. Els elements de realitat que puguin aparèixer en aquestes obres es fruit de la casualitat, són records que s'incorporen en forma de quelcom que reconeixem com a real. Però al pintor li és igual, per ell és un sentiment fet plàstica. Pintura.

Com diu Maria Lluïsa Borràs, *Robert Anglada*, Schwedenspeicher-Museum Stade, de 2003: "Lo que hace surge de forma automática, de modo que es capaz de realizar, tras una pintura figurativa de colores suaves y matizados, una composición inquietante llena de misterio para emprender sin dilación una composición informalista torturada y angustiosa. ... Es maestro en la exaltación de la sensualidad y el erotismo como en la creación de mundos fantásticos cuando no fantasmagóricos" (serveixi aquesta recuperació del text, d'homenatge a l'estimada Lluïsa Borràs).

Presència també de l'inconscient. Erotisme i sensualitat, i creació de móns fantàstics. Tot, fruit d'una imaginació desbordada que utilitza la seva passió per la pintura per transmetre els seus sentiments..

En el quadre *Rayuela* (1978), comença al nostre entendre a veure's el que serà un dels corrents en la seva pintura posterior. La que exemplifiquen les quatre obres titulades *Ruptura I, II, III, IV* (1981). En *Rayuela* un paisatge realista de fons incorpora retrats en zones d'ombra, signes i elements abstractes. En els quatre titulats *Ruptura*, sobre el paisatge es situen de manera aleatòria formes abstractes i concretes com a sobre posades en la naturalesa retratada. Estil que ja veiem en una obra anterior, *Perpetuïtat* (1971). Doncs Anglada porta la seva pintura a fons, sense pensar en estils. Pinta el que sent i com ho sent en cada moment. Aquesta línia,(potser no podem parlar de línies, però sí d'estils concrets) el trobem també en obres de 1987, *Mirage*, i en *La Sagrada Familia* de 1989. Aquesta darrera, obra que considero extraordinària, on sobre el paisatge una figura femenina guarda, en un pit esplendorós,el grup de figures que potser són el títol de l'obra.

Però no podem dir que hi hagi una seqüència clara en el temps de les maneres de pintar en l'obra de Robert Anglada. Pinta el que sent, del seu interior, i el pensament i la sensació es converteixen en forma plàstica, i ho fa de la manera que creu més oportuna: *Mona Lisa encore une fois* (1987), *Basarda* (1992), *La mujer guerrera* (1995), *Eros* (1999). A *Tardor* (2012), sobre un paisatge ampli d'una vall entre dues muntanyes, i amb un cel profund ple de núvols, ocupant el centre de la composició una suma de formes d'un rostre humà, potser femení, descomposat.

Deia que des de 2009 viu a Horta de Sant Joan, a la Terra Alta. I aquí va fer l'exposició: *Anglada. Terra Alta*, feta al Museu de l'Ebre de Tortosa el setembre de 2012. Mirem les obres del catàleg, algunes encara les conserva el pintor a casa seva i les he pogut veure ara.

Als quadres anomenats *Sense títol 9, 10, 11* (2012) s'hi representa un arbre de color negre o fosc, i de formes retorçades, amb colors fortíssims a l'entorn. L'arbre és l'excusa per mostrar, al meu entendre, un sentiment que sembla terrible, negre i vermell i groc. També a *Sense títol 5, 6, 7, 8*. Però de vegades com per exemple el *Sense títol 6*, sembla que l'arbre assumeixi formes humanes, femenines.

Als quadres de la sèrie *La venedora de copons 1,2,3 i 4* (2009), una figura femenina asseguda a la cadira de rodes ocupa el centre del quadre. És una figura sempre en la mateixa actitud en tots quatre quadres, una actitud que ens dona una visió tensionada, com estafeta de la dona. Aquí Anglada ha sabut captar de manera simple la condició física d'aquesta dona. S'ha dit (Cirici Pellicer, 1970) que de vegades les figures de Robert Anglada recorden a Francis Bacon; en aquestes pintures ho recorda. Però aquí hi ha una preocupació per l'entorn de la figura, doncs descriu arquitectures, objectes, que dona als conjunts cert joc de perspectiva. En el cas de *La venedora de copons 4*, l'entorn es converteix en un món oníric.

A *Ana Rosa* (2012) una figura femenina que sembla que sostingui un objecte amb el braç te un rostre expressionista portat a l'extrem, descomposat. El seu vestit groc intens fixa la mirada de l'espectador, que ha de fer un esforç per entrar a veure l'entorn de la figura on la forma d'un arbre és en realitat el cos nu d'una dona : el sexe, el ventre, els pits els braços aixecats...El contrast dels colors fins a l'agressivitat, el tractament expressionista de les formes i del rostre, i la transformació surrealista de l'arbre en dona del costat dret del quadre, tenyeix la pintura d'un ambient oníric a la vegada.

Al quadres *Nu I*, *Nu II* i *Nu III* (2012), l'erotisme pren formes expressionistes, podríem dir que brutals, sense concessions. Amb colors forts, grocs, blaus, vermells, remarcats pel negre.

En l'obra *Els Ports* (2012), ens dona la impressió subjectiva sobre el paisatge, que es desfigura a l'extrem, per la forma, però, i sobre tot, pel color. Amb el contrast del predomini del vermell sobre fons negre i ombres negres, ens dona una visió gairebé fantasmagòrica. A sobre de la pintura, traços com raspades de diferents colors que donen el volum, la tercera dimensió. El mateix trobem a *Terra Alta I* (2012).

El *Carrer de les Grasses* (2011), sense figures, és la vista des d'un balcó: els carrers es superposen i es barregen les cases en una composició que no és real sinó plàstica. Busca el resultat plàstic, no cal que s'assembli a la realitat que veu des del balcó. Sobre el color, una línia blanca que forma perfils de construccions serveix per ordenar les formes plàstiques i ajuda a definir una certa perspectiva. A *Carrer Bonaire I* (2012) i *Carrer Bonaire 2* (2010) s'escola entre les formes una llum formada per trams de color que conformen la perspectiva.

La plaça d'Horta (2012), expressionisme portat al màxim en un paisatge. Parteix de la realitat però amb colors violents, amb predomini del negre per reforçar els colors grocs, blaus, vermells...

En els quadres darrers que he vist aquesta línia de paisatge sense figures continua. Els colors són forts, vermell intens, groc, verd, les formes es conjuguen plàsticament, s'assemblin o no a la realitat de la qual sembla que provinguin. El negre té un paper fonamental per dotar de moviment i definir la composició. Però sovint sobre el mar de color unes fines línies blanques dibuixen perfils de cases, o bé algun element que es pot reconèixer, com l'espadanya de l'església d'Horta de Sant Joan. Aquestes línies, al nostre entendre, fixen les formes que els colors dissolen.

Com diu el seu amic Borja Teixidor, també antic alumne de l'Escola Isabel de Villena: "... el que li importa - un impossible - i al qual aspira és transmetre, calcar, el que sent i viu, i posar-lo a l'obra. Formes que conformen les idees, les sensacions, els sentiments" .

Robert Anglada pinta el que sent, la seva realitat més íntima, potser a través d'aquells elements exteriors, els personatges, els carrers,.... L'obra plàstica és la projecció d'ell sobre la realitat del seu voltant, que mira. Potser com molts pintors, la majoria.

És el seu món, en podríem dir la seva "ànima", que es projecta a través de la plàstica. I per això parteix del que veu, però sovint, en el procés plàstic de creació de l'obra, ho abandona. La realitat li serveix d'excusa. No es que transformi el que veu, sinó que ho substitueix. No busca una traducció potent de la realitat, sinó que és ell que es pinta, ell mateix s'explica en el fet de pintar.

Eduard Carbonell Esteller

Bellcaire d'Empordà, 11 novembre 2014